

▶ СПАДОК

93-РІЧНИЙ КРАЄЗНАВЕЦЬ ЗАПОВІВ СВОЄ ТІЛО АНАТОМІЇ,

а численні
історичні
дослідження про
родовідні терени -
нащадкам

Коли проводилися краєзнавчі розвідки, пов'язані із містами Дубно, Млинів, Радивилів, Рівне, Остріг та багатьма іншими місцинами Рівненщини, а колись – Великої Волині, які у минулих віках мали багаточисельні єврейські общини, зачасти не обходилося без Цві Малера (на фото). Його думки, знання, спогади, дослідження були своєрідним маяком, який «пролив» світло на десятки цікавих сторінок з історії рідного краю. Зокрема, завдяки йому, уродженцю Дубна та громадянину Ізраїлю, відновилася історична спадщина дубенської синагоги, яка у першій половині минулого століття вважалася одним із найбільших просвітницьких центрів на Волині; він презентував рідному місту картину Ульріха фон Вердума, написану у далекому 1671 році, допоміг у встановленні істинних родовідних коренів (народився у Млинові) письменника і ученого Соломона (Шломо) Манделькерна, котрого вважають одним із найвидатніших знавців та дослідників Біблії, який першим переклав вірші Пушкіна на іврит і першим ознайомив німецьку націю з творчістю Володимира Короленка, переклавши його «Сліпого музиканта».

Загалом після самого Цві Мілера залишилася велика історична спадщина. Залишилася, бо днями дослідника минувшини не стало на цьому білому світі. Він відійшов у вічність на 93-му році життя. А в останні земні дні зробив незвичний заповіт – аби його тіло використали для анатомічних досліджень.

Фактично до 1991 року на рідних теренах про Цві Малера мало хто знав. Та й сам він не вельми проявляв зацікавленість до України, асоціюючи її з тоталітарним режимом, від якого, власне, родина Малерів змушена була тікати за кордон. Його сув'язь із рідний краєм відновилася тоді, коли Цві Малер у складі єврейської делегації прибув у Дубенський замок на науково-теоретичну конференцію з історії рідного краю.

Тодішній його виступ став, по суті, справжнім відкриттям, адже історик привідкрив цілу низку збережених документів та унікальних досліджень. Надалі він ще з десятків разів приїздив в Україну, і щоразу привозив нові експонати, нові історичні відкриття. А заодно – нові ідеї.

Переймався також намаганням знайти потаємну схованку у Дубні, яку ще за часів панської Польщі зробив разом з іншими членами патріотичної молодіжної організації. У згаданій схованці – єврейська та українська національна атрибутика. На жаль, цей задум Цві Малера так і залишився нездійсненим. Натомість в особі єврейського історика відшукалося і відкрилося унікальне джерело, зі спадщини якого майбутні покоління ще довго черпатимуть знання про минувшину.

Євген МЛИН.